

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/25-33732/2

Podgorica, 07.10.2025. godine

Za: MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA, Vaka Đurovića b.b, Podgorica
gospođi, prof. dr Anđeli Jakšić Stojanović, ministarki

Predmet: Mišljenje na Predlog memoranduma o razumijevanju između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ujedinjenih nacija, koje zastupa Kancelarija za droge i kriminal (UNODC) o promovisanju i podršci očuvanja mentalnog zdravlja

Veza: Vaš akt broj: 04-011/25-9951/2 od 30.05.2025. godine

Poštovana gospođo Jakšić Stojanović,

Povodom *Predloga memoranduma o razumijevanju između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ujedinjenih nacija, koje zastupa Kancelarija za droge i kriminal (UNODC) o promovisanju i podršci očuvanja mentalnog zdravlja*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Dostavljenim Predlogom memoranduma uspostavlja se pravni okvir za saradnju i razumijevanje čime se jača otpornost učenika na rizična ponašanja i upotrebu droga, kroz razvoj vještina za prevazilaženje stresnih situacija i regulaciju emocija.

Na tekst Predloga memoranduma i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

U Izvještaju o analizi uticaja propisa navedeno je da za implementaciju predmetnog Memoranduma nije potrebno obezbijediti finansijska sredstva u budžetu Crne Gore.

Razmatrajući dostavljenu dokumentaciju, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta nema primjedbi na Memorandum o razumijevanju između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ujedinjenih nacija, koje zastupa Kancelarija za droge i kriminal (UNODC) o promovisanju i podršci očuvanja mentalnog zdravlja, uz napomenu da se eventualno potrebna sredstva za implementaciju istog usklade sa sredstvima koja se Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija, planiraju godišnjim zakonom o budžetu i Srednjoročnim budžetskim okvirom.

Takođe, upućujemo na odredbe Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, član 40, kojim se uređuje da ugovorene obaveze moraju biti usklađene sa planiranim i odobrenim sredstvima, kao i da je budžetski izvršilac odgovoran za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici.

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

BETWEEN

**THE UNITED NATIONS, REPRESENTED BY ITS OFFICE
ON DRUGS AND CRIME (UNODC)**

AND

**THE MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF
MONTENEGRO (MoESI)**

**ON PROMOTING AND SUPPORTING MENTAL HEALTH
PRESERVATION**

WHEREAS, the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), headquartered at the Vienna International Center in Vienna, Austria, has among its missions and as part of its broader mandate, the promotion of safe, healthy and mental health development and the prevention of the use of drug among children and youth by providing technical assistance and support institutions and individuals to develop the necessary skills at each key milestone of their developmental stage;

WHEREAS, the Ministry of Education, Science and Innovation (MoESI) of Montenegro, which is located at Karadorđeva bb, 81000 Podgorica, Montenegro, aims to create a new culture of education in Montenegro by permanently supporting the improvement of the quality of educational activities through continuous participation in the implementation of education reform by applying the best Montenegrin, European and world educational practices;

WHEREAS, UNODC and MoESI (hereinafter collectively referred to as “Parties” and individually as a “Party”) share common objectives with regard to drug use prevention and the promotion of social and emotional learning among children and adolescents and wish to establish a framework that enables UNODC to best support MoESI’s efforts in schools and educational institutions within their respective mandates and governing rules and regulations;

WHEREAS, the Parties intend to conclude this Memorandum of Understanding (hereinafter referred to as “MoU”) with the aim of consolidating and developing their cooperation to achieve their common objectives;

NOW, THEREFORE, THE PARTIES HAVE AGREED TO COOPERATE UNDER THIS MEMORANDUM OF UNDERSTANDING AS FOLLOWS:

Article 1

Background

1. The UNODC Regional Programme for South-Eastern Europe, focusing on drug use prevention, is implemented in collaboration with UNODC Prevention, Treatment, and Rehabilitation Section. This programme supports the implementation of interventions outlined in the UNODC-WHO International Standards on Drug Use Prevention (the "Standards"). Accordingly, per the Standards, prevention responses, aim at helping individuals develop the necessary skills at each milestone in the developmental age of concern. Such strategic approaches, particularly those involving Social and Emotional Learning (SEL) assistance packages, address vulnerabilities that, if left un-addressed, are linked not only to the initiation of substance use but also to broader negative social outcomes, including violence, delinquency, poor academic/educational performance, poor mental health, etc.
2. Prevention under the developmental approach outlined in the Standards works on building individual resilience as well as through social institutions namely the family, the school, and the community accounting for the age of concern and the social context the child is in. The safe and healthy development, mental health and the prevention of drug use among children and youth are at the core of UNODC's mandates. UNODC has developed, adapted, and implemented a wide range of prevention programmes.
3. The scope of drug use prevention is undertaken by MoESI and as stipulated in the national drug strategy, and/or other relevant policy documents of Montenegro, the mandate of MoESI is to facilitate and implement evidence-informed, age-appropriate, and purpose-fit prevention initiatives. This MoU builds on previous cooperation dating back to 2015, when MoESI first engaged with UNODC through the implementation of the Lions Quest Skills programmes. This collaboration included the training of teachers for the implementation of the program in school, the introduction and evaluation of the program and the training of future facilitators for the implementation. This partnership continues with a series of training courses and technical support for the implementation of the Lions Quest programmes in South-Eastern Europe. Historical precedence has laid the foundation for future collaboration.

Article 2

Memorandum Documents

1. This MoU represents the complete understanding between the Parties and supersedes all prior MoUs, communications and representations, whether oral or written, concerning its subject matter.
2. For specific projects to be implemented pursuant to this MoU, the Parties may as required conclude additional legal instruments addressing, *inter alia*, relevant financial arrangements and

other additional or specific terms, e.g. for ownership of intellectual property, dispute settlement, or other specific additional responsibilities of the Parties in relation to the project.

Article 3

Purpose of this MoU, Areas of Cooperation and Joint Activities

1. The purpose of this MoU is to provide a framework of cooperation and understanding, and to facilitate collaboration between the Parties to further their shared goals and objectives and enable UNODC to provide technical assistance and support to MoESI for the development and improvement of national prevention programs and strategies aimed at supporting social-emotional learning and reducing the use of psychoactive substances in the targeted population of children and adolescents in educational institutions in Montenegro.
2. The activities jointly undertaken under this MoU will aim to strengthen national capacities and review and as applicable develop or improve educational tools, plans and systems, within available resources, including by:
 - (i) Reviewing and adapting programme materials to local conditions, integrating them into educational and/or social institutions in Montenegro;
 - (ii) Designing and implementing family and life skills programmes (socio-emotional learning);
 - (iii) Coordinating and as applicable providing expert input for the implementation of jointly agreed programmes;
 - (iv) Overseeing, documenting and monitoring the quality of the programmes and its outputs, while ensuring adherence to international standards;
 - (v) Conducting peer reviews by relevant experts;
 - (vi) Developing methodologies, materials and providing expert guidance for piloting and adapting programmes;
 - (vii) Developing, designing and sharing the monitoring and evaluation frameworks for the programme;
 - (viii) Overseeing quality control and programme monitoring;
 - (ix) Presenting programme outcomes to national stakeholders.
3. The above list does not exclude additional activities in furtherance of the goals under this MoU.

Article 4

Organization of the Cooperation

1. The Parties will hold periodically bilateral meetings, when needed, in accordance with an agenda agreed to in advance between their focal points, to discuss the progress of their respective and joint activities under this MoU, including activities under additional legal instruments consistent with article 2 paragraph 2 above.
2. At their first meeting following the signing of this MoU, the Parties will agree on a roadmap of their joint activities and projects with associated benchmark and timelines. They will update the roadmap every year as part of their meetings and discussions.
3. Where either Party is organizing a meeting with external participation relevant to the activities under this MoU, such Party should consider inviting the other to participate in the meeting or as applicable update the other Party on relevant matters discussed.
4. When implementing activities under this MoU, the Parties shall follow the international standards on drug use prevention and ethical principles of protecting children's rights.

Article 5

Status of the Parties and their Personnel

The Parties acknowledge and agree that MoESI is an entity separate and distinct from the United Nations, including UNODC. The employees, personnel, representatives, agents, contractors or affiliates of MoESI, including the personnel engaged by MoESI for carrying out any of the activities pursuant to this MoU, will not be considered in any respect or for any purposes whatsoever as being employees, personnel, representatives, agents, contractors or affiliates of the United Nations, including UNODC, nor will any employees, personnel, representatives, agents, contractors or affiliates of UNODC be considered, in any respect or for any purposes whatsoever, as being employees, personnel, representatives, agents, contractors or affiliates of MoESI.

Article 6

Relationship between the Parties and Financial Arrangements

1. This MoU sets out a general framework for cooperation between the Parties and does not obligate either Party to provide financial support of any sort to the other Party. In performing any responsibilities or engaging in any acts under this MoU, each Party will bear its own costs and mobilize or seek to mobilize needed resources.
2. Nothing in this MoU will obligate either of the Parties to appropriate funds or enter into any contract, agreement or other obligation.

3. The Parties will not undertake any actions, incur any expenses or make any commitments, financial or otherwise, which would be inconsistent with this MoU or the respective Party's regulations, rules, policies and procedures, including, as necessary, the approval of their internal governing bodies.

4. In the case of contributions by one Party to the other Party in support of activities under this MoU, appropriate financing arrangements will be established in writing in a project document or additional legal instrument as set out in article 2 paragraph 2 above, specifying the costs or expenses relating to the activity and how they are to be borne by the Parties. Such agreements will also include a provision incorporating by reference, this MoU as the umbrella agreement.

5. Nothing in this MoU will create an exclusive partnership or a joint venture between the Parties. Their collaboration under this MoU is non-exclusive.

Article 7

Intellectual Property Rights

1. All intellectual property rights generated or acquired by MoESI prior to the signature or outside the scope of this MoU will remain vested with MoESI. All social and emotional learning programmes, as well as materials produced by UNODC pursuant to this MoU, shall be provided free of charge for educational and developmental purposes to MoESI, where applicable under conditions specifically established for the relevant programme or activity, consistent with article 2, paragraph 2 above.

2. The intellectual property of the materials shall remain with the developer of the materials, i.e. UNODC, or as the case may be, affiliated partner organisations of UNODC designated as such by UNODC to MoESI. However, UNODC and other copyright owners designated as such by UNODC to MoESI shall grant a non-exclusive, royalty-free, and non-transferable license to use, reproduce, publish, distribute, and communicate such materials to MoESI for schools and educational institutions within Montenegro in alignment with the purposes of this MoU. The Parties shall consult each other prior to any modifications, translations, or creation of derivative works based on these materials.

Article 8

Use of Name and Emblem, Acknowledgement of the Cooperation

1. Neither Party shall use the name, emblem, logo or trademarks of the other Party, its subsidiary bodies or entities and/or affiliates, or any abbreviation thereof, without the prior expressly written approval of the other Party in each case.

2. MoESI acknowledges that the name of the United Nations, any abbreviation of that name, its emblem, its logos, and its Seal are specially protected under United Nations General Assembly

resolution 92 (I) of 7 December 1946. Consistent with General Assembly resolution 92 (I), under no circumstances will authorization of the use of the United Nations name, abbreviation of that name or its emblem, or of UNODC's name, abbreviation of that name or its logo be granted for commercial purposes.

3. MoESI acknowledges that it is familiar with the independent, international and impartial status of the United Nations, including UNODC, and recognizes that the United Nations, including UNODC's name and emblem(s) may not be associated with any political or sectarian cause or otherwise used in a manner inconsistent with the status, reputation and neutrality of the UN, including UNODC.

4. The Parties shall consult with each other concerning the manner and form of recognition and acknowledgement of their collaboration under this MoU.

Article 9

Commitment to Standards of Conduct

1. UNODC highlights its commitment to ensuring respect by its personnel of, among others, the Standards of Conduct of the International Civil Service Commission, and in particular the Secretary-General's Bulletin 2016/9 on the Status, the basic rights and the duties of United Nations staff members, which are based on the principles enshrined in the United Nations Charter and reflected in the United Nations Staff Rules and Regulations.

2. Similarly, MoESI highlights its commitment to ensuring respect by its personnel of the Code of Conduct and Professional Ethics¹.

3. The Parties agree that they will each take all reasonable steps to prevent and respond to any breach of those commitments by their respective personnel, agents or representatives in the context of the Parties' respective and joint activities under this MoU, consistent with their respective regulatory frameworks.

4. The Parties further emphasize their commitment to, among others: the fight against child labor, the fight against forced labor, the fight against human trafficking and the fight against sexual exploitation, abuse and harassment, in all their forms, respectively. They are further firmly committed to respect for, and the protection of, the environment.

¹ available at <https://www.gov.me/dokumenta/1b60309b-7065-449e-b331-f46c37d9c901>

Article 10

Exchange of Information, Confidentiality of Information and Protection of Personal Data

1. The Parties support the widest possible dissemination of unclassified information provided or exchanged to each other under this MoU. The handling of information will otherwise be subject to each Party's confidentiality policies.
2. Before disclosing internal documents of the other Party, or documents of the other Party which by virtue of their content or the circumstances of their creation or communication must be deemed confidential between them or to third parties, each Party shall obtain the express, written consent of the other Party.
3. Notwithstanding the provisions of paragraph 2 of this article, a Party's disclosure of the other Party's internal and/or confidential documents to an entity that is under its control, or with which it is under common control, shall not be deemed a disclosure to a third party. Accordingly, such disclosures do not require prior authorization.
4. The Parties agree to ensure appropriate protection of personal data in accordance with their respective regulations, rules, policies, and procedures. For the United Nations, the standards applying are those included in the Personal Data Protection and Privacy Principles of the United Nations, adopted by the UN High-Level Committee on Management on 11 October 2018, and those included in the Secretary-General Bulletin ST/SGB/2024/3 of 13 March 2024 on Data Protection and Privacy Policy. The Parties acknowledge and agree that "personal data" is defined as information relating to an identified or identifiable natural person (data subject) that is processed by, or on behalf of, the respective Party concerned.

Article 11

Notification, Focal points

1. Each Party will promptly notify the other in writing of any anticipated or actual material changes that may affect the execution of this MoU or the projects and activities under it.
2. The focal points of the Parties for their regular communication on the activities under this MoU at the technical level are:

(i) For UNODC:

Name: Žana Glavendekić
Title: Regional advisor, Project coordinator
Section: DPA/DLSSB/PTRS
Email: zana.glavendekic@un.org

(ii) For MoESI:

Name: Aleksandra Kuč
Title: Independent Consultant
Section: Department for Inclusive Education and Upbringing
Email: aleksandra.kuc@mpni.gov.me

Article 12

Effective Date, Amendments, Termination,

1. This MoU shall enter into force upon the last date of signature by the authorized representatives of the Parties and will remain in force until 31st December 2030, unless terminated earlier, in accordance with the provisions below.
2. The Parties may amend this MoU by mutual written agreement between their authorized representatives.
3. Either Party may terminate this MoU by giving three months' prior written notice to the other Party, through their authorized representatives.
4. Upon termination of this MoU, the rights and obligations of the Parties defined under any additional legal instrument executed pursuant to this MoU consistent with article 2 paragraph 2 above will cease to be effective, unless that legal instrument states otherwise.
5. Any termination of this MoU shall be without prejudice to: (a) the orderly completion of any ongoing collaborative activity, and (b) any other rights and obligations of the Parties accrued prior to the date of termination under this MoU or legal instrument executed pursuant to this MoU consistent with article 2 paragraph 2 above.

Article 13

Dispute Settlement

In the event of a dispute, controversy or claim arising out of or relating to this MoU, the Parties will use their best efforts to promptly settle such dispute amicably, through direct negotiation.

Article 14

Indemnification

UNODC shall not be held liable for any actions or omissions by MoESI or its partners in the implementation of the pilot; and MoESI agrees to indemnify the United Nations, including UNODC, from all claims related to the activities under this MoU.

Article 15

Privileges and Immunities

Nothing in or relating to this MoU will be deemed a waiver, express or implied, of any of the privileges and immunities of the United Nations, including its subsidiary organs.

IN WITNESS WHEREOF, the duly authorized representatives of the Parties have affixed their signatures below.

Done in [ADD PLACE], this [ADD DATE], in two originals, in the English language.

For the United Nations:

For MoESI:

Candice Welsch
Director
Division for Policy Analysis and Public Affairs
UNODC

Dragan Marković
State Secretary
Ministry of Education, Science and
Innovation

United Nations
Office on Drugs and Crime

Ministarstvo
prosvjete, nauke
i inovacija

МЕМОРАНДУМ О РАЗУМИЈЕВАЊУ

ИЗМЕЂУ

УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА, КОЈЕ ЗАСТУПА КАНЦЕЛАРИЈА
ЗА ДРОГЕ И КРИМИНАЛ (УНОДЦ)

И

МИНИСТАРСТВА ПРОСВЈЕТЕ, НАУКЕ И ИНОВАЦИЈА ЦРНЕ ГОРЕ
(МПНИ)

О ПРОМОВИСАЊУ И ПОДРШЦИ ОЧУВАЊУ МЕНТАЛНОГ ЗДРАВЉА

БУДУЋИ да Канцеларија Уједињених нација за дроге и криминал (УНОДЦ), са сједиштем у Бечком међународном центру у Бечу, Аустрија, међу својим мисијама и као дио свог ширег мандата има промоцију безбједног и здравог развоја уз бригу о менталном здрављу, и презентацију употребе дрога код дјеце и младих пружањем техничке помоћи и подршке институцијама и појединцима да развију неопходне вјештине на свакој кључној прекретници њиховог развоја;

БУДУЋИ да Министарство просвјете, науке и иновација Црне Горе (МПНИ), са седиштем на адреси Вака Ђуровића 66, 81000 Подгорица, Црна Гора, има за циљ да створи нову културу образовања у Црној Гори трајном подршком унапређењу квалитета образовних активности кроз континуирано учешће у спровођењу реформе образовања примјеном најбољих црногорских, европских и свјетских образовних пракси;

БУДУЋИ да УНОДЦ и МПНИ (у даљем тексту заједно обухваћени термином „Стране“; и појединачно као „Страна“) дијеле заједничке циљеве у погледу превенције употребе дрога и промовисања социјалног и емоционалног учења међу дјецом и адолесцентима и желе да успоставе оквир који ће омогућити УНОДЦ-у да на најбољи начин подржи напоре МПНИ-а у школама и образовним установама у оквиру њихових мандата и важећих правила и прописа;

БУДУЋИ да Стране намјеравају да закључе овај Меморандум о разумијевању (у даљем тексту „Меморандум“, у настојању да учврсте и развију своју сарадњу ради постизања заједничких циљева;

СТОГА, СТРАНЕ СУ СЕ СЛОЖИЛЕ ДА САРАБУЈУ У СКЛАДУ СА ОВИМ
МЕМОРАНДУМОМ О РАЗУМИЈЕВАЊУ КАКО СЛИЈЕДИ:

Члан 1.

Историјат

1. Регионални програм УНОДЦ-а за Југоисточну Европу, фокусирајући се на превенцију употребе дрога, спроводи се у сарадњи са ОдсЈеком УНОДЦ-а за превенцију, лијечење и рехабилитацију. Овај програм подржака спровођење интервенција наведених у Међународним стандардима УНОДЦ-СЗО за превенцију употребе дрога („Стандарди“). Сходно томе, у зависности од реакција на превенцију из Стандарда, имају за циљ да помогну појединцима да развију неопходне вјештине на свакој прекретници у датом развојном добу. Такви стратешки приступи, посебно они који укључују пакете помоћи за социјално и емоционално учење (СЕЛ), баве се осјетљивостима које, ако се не третирају, повезане су не само са покретањем употребе супстанци, већ и са ширим негативним друштвеним исходима укључујући насиље, деликвенцију, лош успех у учењу/образовању, лоше ментално здравље, итд.
2. Превенција у оквиру развојног приступа наведеног у Стандардима посвећена је изградњи индивидуалне отпорности, као и кроз социјалне институције, односно породицу, школу и заједницу, с обзиром на старосну доб у питању и друштвени контекст у којем се дијете налази. Безбједан и здрав развој, ментално здравље и превенција употребе дрога међу дјетом и младима су у сржи мандата УНОДЦ-а. УНОДЦ је израдио, прилагодио и реализовао широк спектар програма превенције.
3. Обим превенције употребе дрога преузима МПНИ и како је прописано националном стратегијом за борбу против дрога и/или другим релевантним документима политике Црне Горе мандат МПНИ је да омогући и спроведе иницијативе за превенцију засноване на чињеницама, прилагођене узрасту и сврси. Овај Меморандум заснива се на сарадњи која датира од 2015. године, када је МПНИ први пут започело сарадњу са УНОДЦ-ом кроз имплементацију програма Lions Quest „Вјештине за адолесценцију“. Ова сарадња је обухватила обуку наставника за реализацију програма у школама, увођење и евалуацију програма и обуку будућих предавача за његову даљу имплементацију. Ово партнерство се наставља низом курсева, обуке и техничке подршке за имплементацију програма Lions Quest „Вјештине за адолесценцију“ у Југоисточној Европи. Историјски преседан је поставио темеље за будућу сарадњу.

Члан 2.

Меморандумски документи

1. Овај Меморандум представља потпуно разумијевање између страна и замјењује све претходне меморандуме о разумијевању, саопштења и изјаве, било усмене или писмене, у вези са његовим предметом.
2. За конкретне пројекте који ће се спроводити у складу са овим Меморандумом, Стране могу по потреби закључити додатне правне инструменте који се односе, између осталог, на

релевантне финансијске аранжмане и друге додатне или посебне услове, нпр. за власништво над интелектуалном својином, рјешавање спорова или друге посебне додатне одговорности страна у вези са пројектом.

Члан 3.

Сврха овог Меморандума, области сарадње и заједничке активности

1. Сврха овог Меморандума је да обезбиједи оквир за сарадњу и разумијевање и да усмјерава сарадњу између страна како би даље спроводиле своје заједничке циљеве и омогућиле УНОДЦ-у да пружи техничку помоћ и подршку МПНИ-у у изради и унапређењу националних програма и стратегија превенције у циљу подршке социјално-емоционалном учењу и смањењу употребе психоактивних супстанци у циљаној популацији дјеце и адолесцената у образовним институцијама у Црној Гори.
2. Активности које се заједнички предузимају у оквиру овог Меморандума имаће за циљ јачање националних капацитета и анализу а, по потреби, и израду или побољшање насталих средстава, планова и система, у оквиру расположивих ресурса, између осталог и путем:
 - (i) Разматрања и прилагођавања програмских материјала локалним условима, њихово укључивање у образовне и/или социјалне установе у Црној Гори;
 - (ii) Израде и спровођења програма породичних и животних вјештина (социјално-емоционално учење);
 - (iii) Координације и, по потреби, пружања стручног доприноса за реализацију заједнички договорених програма;
 - (iv) Надгледања, документовања и праћења квалитета програма и његових резултата, уз обезбијеђено поштовање међународних стандарда;
 - (v) Спровођења колегијалних анализа од стране релевантних стручњака;
 - (vi) Израде методологија, материјала и пружања стручних смјерница за пробно извођење и прилагођавање програма;
 - (vii) Израде, конструкције и дијељења оквира за праћење и евалуацију програма;
 - (viii) Надзора контроле квалитета и праћења програма;
 - (ix) Представљања резултата програма заинтересованим странама на националном нивоу.
3. Наведени списак не искључује додатне активности на унапређењу реализације циљева из овог Меморандума.

Члан 4.

Уређење сарадње

1. Стране ће периодично одржавати билатералне састанке, када је то потребно, у складу са дневним редом који је унапред договорен између њихових контактних тачака, како би разговарале о напретку својих и заједничких активности у оквиру овог Меморандума, укључујући активности у оквиру додатних правних инструмената у складу са горе наведеним чланом 2 ставом 2.
2. На првом састанку након потписивања овог Меморандума, Стране ће се сагласити о мапи пута својих заједничких активности и пројеката са припадајућим референтним вриједностима и ресурсима. Ажурираће мапу пута сваке године у склопу својих састанака и дискусија.
3. Када било која Страна организује састанак са учешћем спољних актера релевантних за активности из овог Меморандума, та Страна треба да размотри позивање друге Стране да учествује на саставку или, ако је примјенљиво, извијести другу Страну о релевантним питањима о којима се расправљало.
4. Приликом спровођења активности у оквиру овог Меморандума, Стране ће се придржавати међународних стандарда за спречавање употребе дрога и етичких начела заштите права дјеле.

Члан 5.

Статус Страна и њиховог особља

Стране уважавају чињеницу и сагласне су с тим да је МПНИ субјекат одвојен и различит од Уједињених нација, укључујући УНОДЦ. Запослени, особље, представници, консултанци, уговарачи или сарадници МПНИ-а, укључујући особље које је МПНИ ангажовало за обављање било које од активности у складу са овим Меморандумом, неће се сматрати у било ком погледу или у било којој сврхе запосленима, особљем, представницима, консултантима, уговарачима или сарадницима Уједињених нација, укључујући УНОДЦ, нити ће се било који запослени, особље, представници, консултанци, уговарачи или сарадници УНОДЦ-а сматрати, у било ком погледу или у било коју сврху, запосленима, особљем, представницима, консултантима, уговарачима или сарадницима МПНИ-а.

Члан 6.

Однос између Страна и финансијски аранжмани

1. Овај Меморандум утврђује општи оквир за сарадњу између Страна и не обавезује ниједну Страну да пружи финансијску подршку било које врсте другој Страни. У вршењу било каквих дужности или ангажовању у било каквим активностима по овом Меморандуму, свака Страна ће сносити сопствене трошкове и обезбиједити или настојати да обезбиједи потребна средства.

2. Ничта у овом Меморандуму не обавезује било коју од Страна да издвоји средства или склопи било какав уговор, споразум или другу обавезу.
3. Стране неће предузимати никакве радње, сносити било какве трошкове или преузимати било какве обавезе, финансијске или друге, које би биле у супротности са овим Меморандумом или прописима, правилима, политикама и процедурама дате Стране, укључујући, по потреби, одобрење њихових унутрашњих управљачких тијела.
4. У случају доприноса једне Стране другој Страни у подршци активностима у оквиру овог Меморандума, одговарајући финансијски аранжмани ће бити успостављени у писаној форма, пројектним документом или додатним правним инструментом као што је претходно наведено у члану 2 став 2, уз наведене трошкове или расходе који се односе на дату активност и како ће их Стране измирити. Такви споразуми ће такође садржати одредбу која наводи референцом овај Меморандум као кровни споразум.
5. Ничта у овом Меморандуму не ствара ексклузивно партнерство или заједничко улагање између Страна. Њихова сарадња у оквиру овог Меморандума није ексклузивна.

Члан 7.

Права интелектуалне својине

1. Сва права интелектуалне својине генерисана или стечена од стране МПНИ прије потписивања или изазивања примене овог Меморандума и даље ће припадати МПНИ. Сви програми емоционалног и емоционалног учења као и материјали које је израдио УНОДЦ у складу са овим Меморандумом, обезбеђују се бесплатно у образовне и развојне сврхе МПНИ, када је то примјенљиво, под условима који су посебно утврђени за релевантни програм или активност у складу са чланом 2 ставом 2.
2. Интелектуалну својину над материјалима задржава израђивач материјала, тј. УНОДЦ, или, у зависности од случаја, придружене партнерске организације УНОДЦ-а које је УНОДЦ одредио као такве за МПНИ. Међутим, УНОДЦ и други власници ауторских права означени као такви од стране УНОДЦ-а, Министарству просвјете, науке и иновација ће дати неексклузивну, бесплатну и непреносиву лиценцу за коришћење, репродукцију, објављивање, дистрибуцију и саопштавање таквих материјала за школе и образовне установе у Црној Гори у складу са циљевима овог Меморандума. Стране ће се међусобно консултовати прије било каквих измјена, превода или израде помагала на основу ових материјала.

Члан 8.

Употреба назива и амблема, истицање сарадње

1. Ниједна Страна неће користити име, амблем, логотип или заштитне знакове друге Стране, њених органа у саставу или ентитета и/или подружница, или било коју њихову скраћеницу, без претходног изричито писменог одобрења друге стране за сваки поједначни случај.
2. МПНИ потврђује да су назив Уједињених нација, свака скраћеница тог назива, његов амблем, логотип и жиг посебно заштићени Резолуцијом Генералне скупштине Уједињених нација 92 (I) од 7. децембра 1946. године. У складу са Резолуцијом Генералне скупштине 92 (I), ни под којим околностима неће бити одобрена употреба назива Уједињених нација, скраћенице тог назива или његовог амблема, или назива УНОДЦ-а, скраћенице тог назива или његовог логотипа у комерцијалне сврхе.
3. МПНИ потврђује да је упознато са независним, међународним и непристрасним статусом Уједињених нација, укључујући УНОДЦ, и уважава принцип да Уједињене нације, укључујући и назив и амблем УНОДЦ-а, не могу бити повезани са било којим политичким или партикуларним циљевима или коришћени на други начин који није у складу са статусом, угледом и неутралношћу УН, укључујући УНОДЦ.
4. Стране ће се међусобно консултовати о начину и облику препознавања и уважавања своје сарадње у складу са овим Меморандумом.

Члан 9.

Посвећеност стандардима понашања

1. УНОДЦ наглашава своју посвећеност томе да његово особље у потпуности поштује, између осталог, Стандарде понашања Међународне комисије за државне службенике, а посебно Билтен Генералног секретара 2016/9 о статусу, основним правима и дужностима припадника Уједињених нација, који се заснивају на начелима садржаним у Повељи Уједињених нација и унијетим у Правила и прописе за особље Уједињених нација.
2. Слично томе, МПНИ наглашава своју посвећеност пуном поштовању Кодекса понашања и професионалне етике, доступног на <https://www.gov.me/dokumenta/1b60309b-7065-449e-b331-f46c37d9c901>.
3. Стране су сагласне да ће свака од њих предузети све разумне кораке како би спријечила и одговорила на било какво кршење ових обавеза од стране свог особља, консултаната или представника у контексту одговарајућих и заједничких активности Страна по овом Меморандуму, у складу са њиховим нормативним оквирима.
4. Стране даље истичу своју посвећеност, између осталог: борби против дјечијег рада, борби против принудног рада, борби против трговине људима и борби против сексуалне експлоатације, злостављања и узнемиравања, у свим њиховим облицима. Оне су, затим, чврсто посвећене и поштовању и заштити животне средине.

Члан 10.

Размјена информација, повјерљивост информација и заштита података о личности

1. Стране подржавају најширу могућу дистрибуцију информација које нису означене као повјерљиве, а које су пружиле једна другој или размијениле у складу са овим Меморандумом. Руковање информацијама ће иначе бити предмет политике повјерљивости сваке Стране.
2. Преје објелоданила интерних докумената друге Стране, или докумената друге Стране који се на основу свог садржаја или околности свог настанка или комуникације морају сматрати повјерљивим, између себе или према трећим странама, свака Страна ће добити изричиту, писану сагласност друге Стране.
3. Без обзира на одредбе става 2 овог члана, уколико би једна Страна објелоданила интерне и/или повјерљиве документе друге Стране субјекту под својом контролом, или са којим је под јединичком контролом, то се неће сматрати објелодањивањем трећој страни. Сходно томе, таква објелодањивања не захтијевају претходно одобрење.
4. Стране су сагласне да ће обезбиједити одговарајућу заштиту података о личности у складу са својим прописима, правилима, политикама и процедурама. За Уједињене нације, стандарди који се примјењују су они који су садржани у Принципима Уједињених нација о заштити података о личности и приватности, које је усвојио високи Комитет УН за управљање 11. октобра 2018. године, и они који су укључени у Билтен Генералног секретаријата ОДП/ОБ/2024/3 од 13. марта 2024. године о Политици заштите података и приватности. Стране препознају и слажу се да су „подаци о личности“ дефинисани као информације које се односе на физичко лице које је идентификовано или које се може идентификовати (предмет података) које обрађује дотична Страна или неко други у њено име.

Члан 11.

Обавештавање, контактне особе

1. Свака Страна ће одмах писмено обавестити другу о свим очекиваним или стварним материјалним измјенама које могу утицати на извршење овог Меморандума или на пројекте и активности у оквиру њега.
2. Контактне особе Страна, ради редовне комуникације о активностима у оквиру овог Меморандума на техничком нивоу су:

(1) За УНОДП:

Име: Јана Главендекић
Звање: Регионална савјетница, координаторка пројекта
Одељ: ДПА/ДПСОБ/ДПРС
Е-пошта: jana.glavendekic@un.org

(ii) За МПНИ:

Име: Александра Куч
Звање: Самостална савјетница I
Сектор: Одјељење за инклузивно образовање и васпитања
Е-пошта: aleksandra.kuc@mpni.gov.me

Члан 12.

Датум ступања на снагу, измене и допуне, окончање

1. Овај Меморандум ступа на снагу од последњег датума потписивања од стране овлашћених представника Страна и остаје на снази до 31. децембра 2030. године, осим ако се раније не оконча у складу са одредбама наведеним испод.
2. Стране могу измењенити овај Меморандум узајамним писаним споразумом између овлашћених представника.
3. Свака Страна може окончати овај Меморандум тако што ће другој Страни доставити писано обавјештење три мјесеца унапријед, преко овлашћених представника.
4. По окончању овог Меморандума, права и обавезе Страна дефинисане било којим додатним правним инструментом извршеним на основу овог Меморандума у складу са чланом 2 ставом 2, престају да важе, осим ако тај правни инструмент не наводи другачије.
5. Свако окончање овог Меморандума неће доводити у питање: (а) уредан завршетак било које текуће активности сарадње, и (б) било која друга права и обавезе Страна настале у оквиру овог Меморандума прије датума окончања или по правном инструменту извршеном у складу са овим Меморандумом у складу са чланом 2 ставом 2 наведеним горе.

Члан 13.

Рјешавање спорова

У случају спора, разлика у тумачењу или потраживања која произилазе из или се односе на овај Меморандум, Стране ће уложити све напоре да такав спор одмах ријеше споразумно, путем непосредних преговора.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija

NAZIV PROPISA

Memorandum o razumijevanju između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacije i Ujedinjenih nacija, koje zastupa Kancelarija za droge i kriminal (UNODC) o promovisanju i podršci očuvanja mentalnog zdravlja

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Svrha ovog Memoranduma jeste da obezbijedi okvir za saradnju i razumijevanje koji usmjerava saradnju između strana kako bi dalje sprovodile svoje zajedničke ciljeve i omogućile UNODC-u da pruži tehničku pomoć i podršku MPNI-u u izradi i unapređenju nacionalnih programa i strategija prevencije u cilju podrške socio-emocionalnom učenju i smanjenju upotrebe psihoaktivnih supstanci u ciljanoj populaciji djece i adolescenata u obrazovnim institucijama u Crnoj Gori. Kako bi se osigurao kvalitet realizacije programa sa učenicima, vršiće se monitoring implementacije od strane nacionalnih trenera.

Budući da Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore ima za cilj da stvori novu kulturu obrazovanja trajnom podrškom unapređenju kvaliteta obrazovnih aktivnosti kroz kontinuirano učešće u sprovođenju reforme obrazovanja primjenom najboljih crnogorskih, evropskih i svjetskih obrazovnih praksi, prepoznati su zajednički ciljevi u pogledu prevencije upotrebe droga i promovisanja socijalnog i emocionalnog učenja među djecom i adolescentima. UNODC želi na najbolji način da podrži napore MPNI da u vaspitno-obrazovnim ustanovama u okviru važećih pravila i propisa implementira preventivne programe koji će pomoći očuvanju mentalnog zdravlja djece, kao i sticanju socio-emocionalnih vještina.

Crna Gora je prvi put učestvovala u preventivnim programima Kancelarije Ujedinjenih nacija za droge i kriminal (UNODC) 2015. godine, da bi se saradnja intenzivnije nastavila tokom 2024. godine. Obuhvaćeno je 60 osnovnih škola u Crnoj Gori i 300 nastavnika i stručnih saradnika. Evaluacija programa na uzorku od više od 4000 učenika pokazuje da program doprinosi većem samopouzdanju djece i mladih, uspješnijem ostvarivanju i njegovanju odnosa sa vršnjacima i bližnjima. Takođe, rezultati ukazuju na manju sklonost djece i mladih ka rizičnim ponašanjima, kao i njegovanje zdravijih stilova života.

Nepotpisivanje Memoranduma o razumjevanju čini da naša zemlja ne nastavi da sprovodi i implementira preventivne programe kroz nastavni proces i da se djeci uskraćuje mogućnost da se kroz obrazovanje osnaže da se bore sa svakodnevnim

izazovima sa kojima se sreću.

Oštećeni subjekti u ovom slučaju bili bi učenici III, VII, VIII i IX razreda osnovne škole, učenici srednjih škola, nastavni kadar, pedagozi, psiholozi, roditelji, lokalne zajednice.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Izgradnja individualne otpornosti kroz socijalne institucije, odnosno porodicu, školu i zajednicu, bezbjedan i zdrav razvoj, mentalno zdravlje i prevencija upotrebe droga među djecom i mladima su i srž širokog spektra programa prevencije, koje je UNODC prilagodio za određeni uzrast adolescenata.

Cilj programa je jačanje otpornosti učenika na rizična ponašanja i upotrebu droga, kroz razvoj vještina za prevazilaženje stresnih situacija, kao i prepoznavanje i regulaciju emocija. Program nastoji da omogući stvaranje prihvatajućeg i podržavajućeg školskog okruženja kroz razvoj vještina asertivne komunikacije, odgovornog donošenja odluka i osvješćivanje sebe (svojih stavova, vrijednosti i potreba), kao i jačanje samopouzdanja.

Obim prevencije upotrebe droga i očuvanja mentalnog zdravlja u Crnoj Gori je propisan Strategijom za droge (2024-2027) i Programom za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja (2025), a neophodno je da se programi prevencije zasnivaju na činjenicama prilagođenim uzrastu i svrsi, što je primarno za naš vaspitno-obrazovni sistem. Upravo takve programe nudi UNODC.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Memorandum o razumijevanju odnosi se na jačanje saradnje MPNI i UNODC u oblasti obrazovanja.

Memorandum koji će potpisati Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je tipski za svaku zemlju učesnicu. Ne postoji druga opcija zvaničnog regulisanja ovog pitanja, osim potpisivanja Memoranduma. U njemu su jasno navedene odredbe koje se tiču zajedničkih ciljeva i aktivnosti za jačanje nacionalnih kapaciteta, prava intelektualne svojine, posvećenost standardima ponašanja, razmjenu informacija, poverljivosti informacija i zaštiti podataka o ličnosti, rješavanje sporova. Nakon potpisivanja Memoranduma o razumijevanju, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija će nastaviti da na kvalitetan i odgovoran način implementira preventivne programe u vaspitno-obrazovnim ustanovama.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on

stvoriti.

- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Pozitivni uticaji su sljedeći: unapređenje socio-emocionalnih vještina kod djece, razvoj samopozdanja, samokontrole, pozitivnog stava prema zdravim stilovima života, smanjena upotreba cigareta, alkohola i psiho-aktivnih supstanci, poštovanje i prihvatanje različitosti, kako u grupi, tako i u širem okruženju, pomoć donosiocima odluka u formulisanju obrazovnih politika. Veliki je Doprinos razvoju stručnog usavršavanja nastavnika jer nastavnici mogu dobiti podršku i obuke, sertifikat koji se vrednuje prilikom licenciranja i sticanja viših zvanja. Na ovaj način obrazujemo kadar koji će biti u prilici da daje doprinos pozitivnom razvoju djece u svojim sredina, a time i ukupnom prosperitetu Crne Gore.

Sprovođenje preventivnih programa i potpisivanje Memoranduma o razumjevanju neće imati negativnih uticaja.

Potpisivanjem ovog Memoranduma neće se stvoriti biznis barijera.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

Za realizaciju preventivnih programa i primjenu ovog Memoranduma nisu potrebna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore, niti će se primjenom memoranduma ostvariti prihodi za budžet Crne Gore.

Potpisivanje Memoranduma o razumijevanju ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

Nije korišćena eksterna ekspertska podrška.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Ne postoje potencijalne prepreke za primjenu Memoranduma o razumjevanju i implementaciju preventivnih programa.

Glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva u oblasti obrazovanja su: broj nastavnog kadra prijavljenog za obuke preventivnih programa sa učenicima; broj djece koja su prošla dvogodišnji program podrške socio-emocionalnom učenju i smanjenju upotrebe psihoaktivnih supstanci u ciljanoj populaciji djece i adolescenata u obrazovnim institucijama u Crnoj Gori, kao i izrada i unapređenje nacionalnih programa i strategija prevencije.

Za monitoring i evaluaciju primjene Memoranduma o razumjevanju biće zaduženi Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, nacionalni treneri, konsultanti Sveučilišta u Zagrebu i UNODC.

Datum i mjesto
01. 10. 2025. god.
Podgorica

Starješina
Ministarka

Prof. dr. Anđela Jakšić - Stojanović

Anđela Jakšić - Stojanović